

De bewogen familiegeschiedenis van wielrenner Raymond Impanis

Peer-reviewed author version

INT PANIS, Luc (2016) De bewogen familiegeschiedenis van wielrenner Raymond Impanis.

DOI: 10.13140/RG.2.1.3782.1042/2

Handle: <http://hdl.handle.net/1942/23096>

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/304181848>

De bewogen familiegeschiedenis van wielrenner Raymond Impanis

Working Paper · June 2016

DOI: 10.13140/RG.2.1.3782.1042/2

CITATIONS

0

READS

80

1 author:

[Luc LR Int Panis](#)

Flemish Institute for Technological Research

251 PUBLICATIONS 2,431 CITATIONS

SEE PROFILE

Some of the authors of this publication are also working on these related projects:

EXPLAIN: Impact of EXposure to Particulate matter and physical Actlvity on cognitioN [View project](#)

SHAPES [View project](#)

De bewogen familiegeschiedenis van wielrenner Raymond Impanis

Luc Int Panis

Inleiding

Raymond Impanis (1925-2010) was in de jaren '50 en '60 van de twintigste eeuw een zeer succesvol wielrenner. Hij won in 1954 zowel Parijs-Nice, de Ronde van Vlaanderen en Parijs-Roubaix. Parijs-Roubaix fietste hij niet minder dan zestien keer. Dat is tot op vandaag een record (gedeeld met de Nederlander Servais Knaben). Hij eindigde ook twee keer in de top tien van de Tour de France.¹ Eén record staat vandaag nog steeds op zijn naam: in 1947 bij zijn tour-debuut won hij meteen de langste individuele tijdrit ooit (139 km tussen Vannes en Saint-Brieuc). Ook het jaar nadien won hij twee ritten in de Tour.

Hoewel hij bekend was tot in het verre buitenland, werd hij in België steevast geassocieerd met zijn geboortedorp Berg (een deelgemeente van Kampenhout in de provincie Vlaams-Brabant). Zijn bijnaam was "Bakkertje van Berg" maar collega's kenden hem als "de Ray".

Familienaam

Zijn zeldzame familienaam gaf aanleiding tot heel wat speculaties over zijn afkomst. Het meest bekende verhaal is dat hij een vondeling was en dat zijn geboortedatum onbekend is.² Zijn moeder zou hem in een mandje voor de kerk van Berg hebben gelegd waar hij door de pastoor werd gevonden. Die zou dan de bakker van Berg de opdracht hebben gegeven om zich over het kind te ontfermen. Raymond zou van de pastoor (die Latijn kende) de achternaam Impanis, hebben gekregen, wat dan zou staan voor "in een mand" of "in een brood".³ Deze (foutieve) verklaring wordt overigens ook vaak gegeven voor de verwante familienamen Int Panis, Inpanis en Panis. Net als Impanis hebben al deze namen echter geen Latijnse maar een zuiver Vlaamse etymologie. Ze zijn afgeleid van 'In het paanhuis' een term waarmee in het Oosten van Brabant en de aangrenzende delen van Limburg een plaats werd aangeduid waar bier werd gebrouwen.⁴

Een bewogen afkomst

Het verhaal dat Raymond Impanis een vondeling was, is echter een misvatting. Ook de versie dat het zijn vader Georges Impanis (in Berg bekend als 'den bekker') was die te vondeling werd gelegd is niet juist.^{5,6} Raymond heeft nooit wakker gelegen van die hardnekkige mythe, maar wat er dan wel precies gebeurd was, wist hij waarschijnlijk zelf ook niet.⁷

¹ De Volkskrant, 31/12/2010.

<http://www.volkskrant.nl/vk/nl/2698/Sport/article/detail/1787185/2010/12/31/Belgische-oud-renner-Raymond-Impanis-overleden.dhtml>

² Het Laatste Nieuws/Leuven-Brabant, Ma. 30 Apr. 2012, Pagina 13

³ Jozef Hamels In Memoriam Raymond Impanis. In Wielerpereels uit de region Haacht. Geschied- en Oudheidkundige Kring, Haacht HAGOK / België 2008.

http://www.inhetwielvaneddymerckx.be/i/belevingsitems/pdf/raymond_impanis_inmemoriam.pdf

⁴ <https://sites.google.com/site/charlesintpanis/home/de-herkomst-van-de-familienaam-int-panis>

⁵ Van vondeling tot kampioen. De Morgen, Ma. 03 Jan. 2011, Pagina 18

⁶ De biografie van Raymond Impanis "De Bakker uit Berg" door Herman Laitem

⁷ "Bakker wel Vondeling niet" Het Nieuwsblad, Do. 10 Nov. 2005, Pagina 56

In werkelijkheid was Raymond gewoon de zoon van de bakker van Berg, Georges Impanis. Zijn vader had wel een bewogen afkomst. Volgens Raymond was zijn vader een wees en trokken ze met hem van klooster naar klooster, op zoek naar een pleegfamilie.⁸ Volgens Jozef Hamels², groeide Georges op in een weeshuis in Idegem (Geraardsbergen)⁹. Hij ging later als bakkersknecht aan het werk, leerde de stiel en begon uiteindelijk zelf een eigen bakkerij in Berg. Georges was echter helemaal geen wees. Er werd beweerd dat zijn moeder een 'bedrogen' vrouw was uit welgestelde Ukkelse burgerij die door haar familie werd verstoten.^{2, 10}

Ook dat verhaal blijkt niet te kloppen. Raymonds' vader Georges Impanis werd geboren in Brussel op 30 maart 1900 in het holst van de nacht.¹¹ Zijn moeder heette Marie Eugénie Impanis, een meisje van 15 uit Sint-Joost-ten-Noode bij Brussel.

Marie Eugénie Impanis werd op 18 mei 1884 geboren in de Sint Franciscusstraat nr 11, vlak bij de Botanique en het Noordstation.¹² Haar vader was vanuit Diest naar Brussel gekomen en haar moeder uit Waasmont (Wamont, bij Landen). Zij noch haar ouders stamden dus uit "welgestelde Ukkelse kringen", ze kwamen aanvankelijk beiden aan de kost als dagloners, hij nadien als 'tireur de vin' en zij als handelaarster in groenten. Het koppel had al een zoon (Georges Léon Barbe °4/12/1882) en kreeg na Marie Eugénie nog twee kinderen Marie Christine (°1886) en Pieter Frans (°1889).

Vijf jaar later slaat het noodlot toe. Vader Jacob Impanis (net 45 jaar oud) overlijdt wanneer de kinderen amper 12, 10, 7 en net geen 5 jaar oud zijn. Wat er daarna is gebeurd is onduidelijk. De moeder trekt met haar zoontjes naar Roobaais (thans Roubaix) in Noord-Frankrijk, maar amper 11 maanden later slaat het noodlot alweer toe en de jongste zoon Pieter Frans (5 jaar oud) overlijdt in het ziekenhuis van Middelkerke aan kust. Dat er buiten zijn wielercarrière nog een verband was tussen Raymond Impanis en Roubaix had hij zelf allicht nooit kunnen vermoeden. Mogelijk bleef de oudste broer Georges toen voor goed in Noord Frankrijk achter.

Waar Marie Eugénie en haar zus Marie Christine op dat ogenblik verblijven is niet duidelijk, in Roubaix of Brussel? In elk geval gaat het hen niet goed. Beide meisjes worden erg jong zwanger en zetten als ongehuwde tienermoeders samen drie kinderen op de wereld.

Marie Eugénie woont eerst in de Vlaanderenstraat 192 in Brussel maar neemt dan haar intrekt in de rue Terre Neuve 184 in de Marollen (haar zus woont één straat verderop, ook in de Marollen). Ze is amper 15 als ze zwanger wordt. Over de vader is officieel niks bekend. Mogelijk stamde *hij* uit welgestelde Ukkelse kringen? Feit is dat de aangifte van de geboorte wordt gedaan door een arts dr. Charles Van Aubel die aan de Boduognatstraat woont op nr. 43. Waarschijnlijk hielp hij bij de bevalling die in het huis ernaast gebeurde, mogelijk zijn praktisch, gelegen in een veel chiquere buurt van Brussel. Het lijkt er dus op dat ze toch op één of andere manier is geholpen bij de bevalling, door de arts of door de (familie) van de vader van haar kind.

⁸ Bakkertje van Berg is geen vondeling Het Volk/Vlaams-Brabant, Za. 08 Apr. 2006, Pagina 71

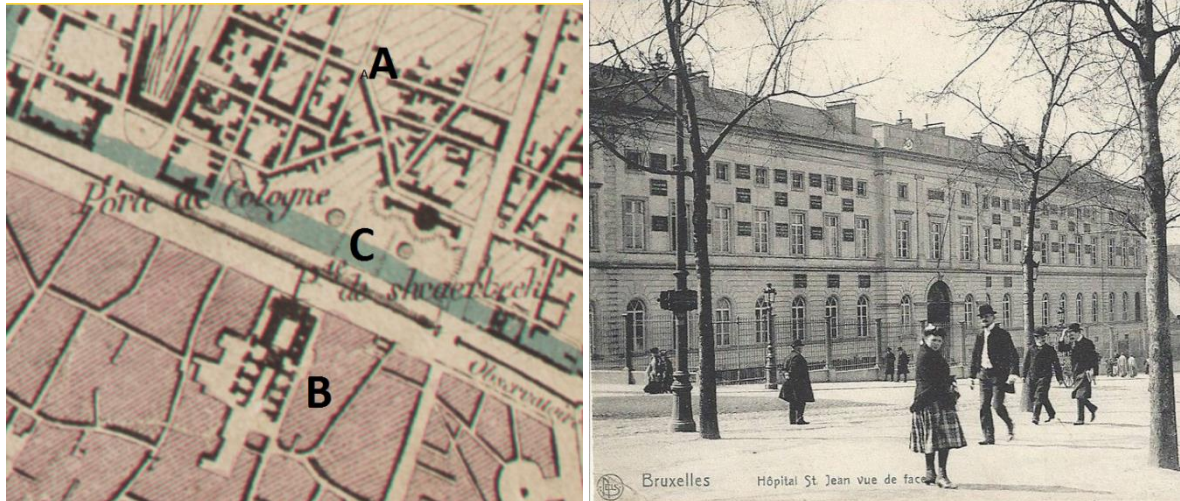
⁹ Ludovic Saint-Vincent, *Belgique Charitable, nouvelle édition refondue et complétée par Mme Ch. Vloeberghs*, Albert Dewit, Editeur, 1904 vermeldt echter geen weeshuis voor jongens in Idegem. Weeshuizen uit aanpalende gemeenten (Ninove of Geraardsbergen) namen in principe geen kinderen op van buiten de gemeente. Bron: http://www.zwysen.be/Jeugd/zorg/Welddadigheid/WH_OVlaanderen.htm

¹⁰ Het Nieuwsblad, Vr. 04 Jun. 1999, Pagina 2

¹¹ Geboorteakte Brussel 1900: akte nr 1267

¹² Geboorteakte Sint Joost ten Noode 1884: akte nr 265

Wat er de weken en maanden nadien met Marie Eugénie is gebeurd is onbekend. Ze is in elk geval niet in het kraambed gebleven zoals Raymond zelf het dacht¹³. Vader Georges zou haar nooit gekend hebben. Blijkbaar was ze verstoten door haar familie en kwam ze aan de kost als dagwerkster. Ze overleed in Brussel op 11 december 1902 op een boogscheut vanwaar ze 18 jaar eerder was geboren.^{14,15}

Figuur 1: De geboorteplaats (A) van Eugénie Impanis en het voormalige Sint Jans hospitaal aan de Pachécolaan (B) tegenover de Jardin Botanique (C). Links Vandermaelen kaart uit 1846-1854.

Hoewel zijn tante en grootmoeder nog in leven waren (zijn grootmoeder woonde twee straten verder) kwam Georges toch in een weeshuis terecht.

Eugénies broer Georges neemt in 1901 dienst in het Franse vreemdelingen legioen en krijgt nadien de Franse nationaliteit. In 1907 trouwde haar zus wel nog waarbij haar twee onechte kinderen werden erkend door haar echtgenoot en daarbij de naam Impanis verloren. Ook in Frankrijk komt de naam niet meer voor.

¹³ "Bakkertje van Berg is geen vondeling" Het Volk/Vlaams-Brabant, Za. 08 Apr. 2006, Pagina 71

¹⁴ (Pachécolaan 52, Overlijdensakte Brussel n°3918. Blijkbaar dus in het Sint-Jans Hospitaal dat destijds op die plaats stond.

¹⁵ « l'Hôpital Saint-Jean [qui] a fait place au Passage 44". Ils ont choisi Bruxelles, Daniel-Charles Luytens, Noir Dessin Production, 2004 (p. 26)

"...l'hôpital Saint-Jean, établi originellement place Saint-Jean, où un hospice existait déjà au 12e siècle, fut transféré à cet endroit en 1843. La construction du nouvel hôpital commença en 1838 : « En face du Jardin Botanique, le boulevard vit s'élever, dès 1838, un très vaste édifice de pierre grise, le nouvel hôpital Saint-Jean, à la place des ruines de l'ancien hôtel Pachéco. » Désaffecté en 1935, suite aux interminables travaux de la Jonction Nord-Midi). Dictionnaire historique et anecdotique des rues de Bruxelles, Jean d'Osta, Le Livre, 1995 (p. 157). <http://bruxellesanecdotique.skynetblogs.be/archive/2013/10/index.html>

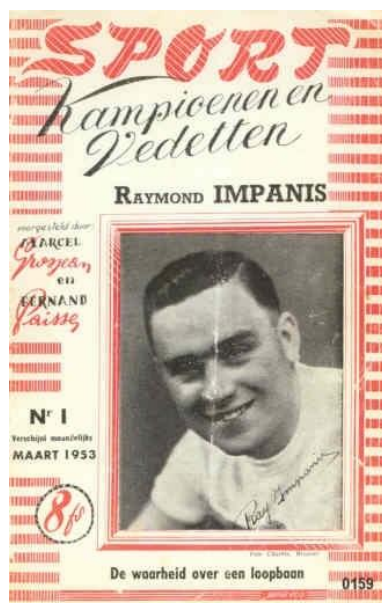
Limburgse roots

Georges en Raymond Impanis erfden hun familienaam dus via hun (groot)moeder. De vader van Marie Eugénie was afkomstig uit de streek van Diest. Jacobus Impanis (ook gespeld als Inpanis) werd geboren in Webbekom (°7 mei 1849).¹⁶ Zijn vader heette officieel Inpanis. Zijn grootouders en (bed)overgrootouders waren boeren afkomstig van Zelem en Linkhout, hun naam werd op velerlei manieren gespeld als Inpanis of In't Panis of Int Panis (Figuur 2).

Jacobus' grootoom Carolus was ooit uitgeweken naar Antwerpen en Jacobus Impanis is dus een achterneef van de Antwerpse kunst schilder Charles Int Panis (°1844 Antwerpen)¹⁷ en diens broer de zouaaf Henricus Int Panis.¹⁸ Die Carolus lijkt de gemeenschappelijke voorouder te zijn van iedereen die vandaag Int Panis heet. Zijn broer Petrus Joannes is de gemeenschappelijk voorouder van de tak Impanis, zowel in Vlaanderen als in de Verenigde staten (Tabel 1).

Epiloog

Raymond Impanis en zijn echtgenote Georgette Billiau huwden in 1947 en kregen 4 kinderen waarmee het voortbestaan van de naam Impanis is verzekerd. Over Raymond Impanis verschenen verschillende biografieën.^{19,20} Er is sinds 1982 een wielervedstrijd die zijn naam draagt en in 1999 werd hij benoemd tot ereburger van Kampenhout.²¹ Sinds 2012 staat er een borstbeeld van hem op het Kerkplein in Berg.

Na het overlijden van Georgette vond Raymond een nieuwe levelsgezel in de buurt van Diest (Sara Vrancken °Zelem 1929).²² Hij zal nooit vermoed hebben dat hij daarmee weer heel dicht in de buurt kwam van de plaats waar zijn familie ooit vandaan kwam.

¹⁶ Geboorteakte nr12 van 8 mei 1849

¹⁷ Biografie van Charles Int Panis. Luc Int Panis, 2015 <https://sites.google.com/site/charlesintpanis/>

¹⁸ Biografie van Henricus Int Panis. Lieven Gorissen en Luc Int Panis, 2017 (in prep.) <https://sites.google.com/site/charlesintpanis/biografie-van-henricus-int-panis-zouaaf>

¹⁹ <http://www.sportsmemories.be/Book.aspx?id=1744>

²⁰ <http://www.wielersportboeken.nl/boek.php?boekid=968>

²¹ https://nl.wikipedia.org/wiki/Grote_Prijs_Impanis-Van_Petegem

²² <http://www.inmemoriam.be/nl/2005-11-26/sara-vranken/>

Overige Figuren en Tabellen

Tabel 1:

Verwantschap van de families Impanis, Inpanis en Int Panis in België en Amerika.

Petrus Int Panis / Inpanis / in't panis / in het Panis °Linkhout 1752		
	Petrus Joannes in't panis of Inpanis °Linkhout 1787	Carolus Intpanis °Linkhout 1791
Johannes Henricus Impanis °Halen 1823	Joannes Inpanis °Zelck (Halen) 1817	Charles Int Panis °Antwerpen 1844
Alfons Impanis °Meldert 1863	Jacobus (Jacques) Inpanis / Impanis °Webbekom 1849	Ernest Int Panis °Antwerpen 1876
Edouard Impanis °Schaffen 1900 †Ontario 1991	Maria Eugénie Impanis °Sint Joost ten Noode 1884	
Henri Theophile Impanis Ontario, Canada	Georges Impanis °Brussel 1900	
	Raymond Impanis °Berg (Kamphenhout) 1925	

Figuur 2:

Overlijdensakte, Gemeente Halen 1857 nr 6. Deze akte gebruikt de spelling Inpanis en vormt de link tussen de takken Impanis en Int Panis

